

# NİHAL ATSIZ'IN ÜMMETÇİLİKLE VE NURCULUKLA MÜCADELESİ

24 Nisan 2026

Yıldırım Koç

Hüseyin Nihal Atsız, gerçek bir Türkçü olarak, mukaddesatçıların bu kimliğe zarar vermesini önlemeye çalıştı. 1960'lı yıllarda bu girişimler yoğunlaşmıştı. Ayrıca Nurcular da bu açıdan ciddi bir tehdit oluşturuyordu. Nihal Atsız, bu eğilimlere karşı kararlı bir mücadele verdi. Ancak milliyetçi-mukaddesatçı görüş, uluslararası destekten de yararlanarak, bu çabaları büyük ölçüde engelledi. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin 1969 yılındaki kongresinde örgütün adının Milliyetçi Hareket Partisi'ne dönüştürülmesi ve MHP'de Türk-İslam Sentezi anlayışının hakim olması sonrasında, Nihal Atsız bu yapıdan ayrıldı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ırk esasına dayalı bir millet oluşturmak isteyen Türkçüler ile İslamcılar birleştirme çabaları epeyce zaman aldı. Türkçülerin önderi konumundaki Hüseyin Nihal Atsız bu birleşmeye sonuna kadar direnen bir kişiydi. İslamcıların "ümme" anlayışına karşı çıkıyor, soy birliğine dayalı bir anlayışı savunuyordu.

1969 yılına doğru Alpaslan Türkeş'in bir süreç içinde yerleştirdiği Türk-İslam Sentezi çizgisine karşı çıkan ve 1969 yılındaki kongre sonrasında MHP'den ayrılan veya ayrılan eğilimlerden biri, Nihal Atsız'ın Türkçü çizgisiydi. Tasfiye edilen veya ayrılan ikinci çizgiyse, Kemalist milliyetçiliği savunan, milliyetçiliği sosyalistçe bir anlayışla tanımlayan Muzaffer Özdağ'dı.

Nihal Atsız, milliyetçilerin İslamcı bir anlayışa yönelmesine karşı çıkıyordu.

Alpaslan Türkeş'in Hulusi Turgut ile yaptığı görüşmede (Hulusi Turgut, *Şahinlerin Dansı: Türkeş'in Anıları*, ABC Basın Ajansı Yay., 1995) anlattıkları, Nihal Atsız'ın bu konudaki görüşlerini açıklayıcı niteliktedir. Alpaslan Türkeş, Nihal Atsız'ın kendisinden gerçekleştirmesini istediği maddeleri şöyle özetlemektedir:

*"Müslümanlığı bırakıp, tamamen Türkçülüğü ele almalı,*

*"Yeni hamle, bir bildiri ile kamuoyuna açıklanmalı. (Bu bildiri de dinden hiç bahsetmeden, Türkçü gençlerin daha büyük ölçüde bir Türkçülüğe hasret duymakta oldukları, eski Türkçülerin de aynı fikirde buldukları ifade edilmeli.)*

*"İlk fırsatta partinin adı, daha kesin ifadeyle bir isim ile değiştirilmeli. (Türkçü Parti, Yasa Partisi falan gibi).*

*"Yaz kampları her yıl daha sıkı bir disiplin ve sadece Türklük, Türkçülük etrafında devam ettirilmeli.*

*"Türkçülük Derneği ile partinin aynı gaye uğrunda nasıl çalışabileceği planlanmalı.*

*"İrkçiliğin kafatasçılık değil, sosyal bir suçur, bir kendini Türk duyma, yabancı bir ırka meyletmeme olduğu anlatılmalı.*

*"Türklük gurur ve şuuru ile İslâm fazilet ve ahlâk' sloganı bırakılmalı.*

*"Devlet Dergisi'nin dinî havası hafifletilmeli." (Turgut,Hulusi, Şahinlerin Dansı, Türkeş'in Anıları, ABC Basın Ajansı, İstanbul, 1995;415)*

Alpaslan Türkeş, Nihal Atsız ile ilgili olarak şu değerlendirmeleri yapıyordu:

*"Nihal Atsız Bey ile 30'lu yıllardan beri beraberdik. Her zaman görüşür, konuşurduk. (...) Sonra Kur'an-ı Kerim için -sümmeşa- Kur'an'ı Kerim, Allah'ın kelamı değil, Muhammed'in kendi talimatı, vs. Böyle bir takım şeyler yazıyor. Ve kendisinin ırkçı, Türkçü, Turancı olduğunu söylüyor. (...) Kendisiyle eskiden beri tanışırız, dostluğumuz var. Fakat, fikirleri bakımından aramızda farklı görüşler var." (Turgut,1995;409)*

*"Nihal Atsız diyor ki; 'İrkçilik olmazsa, Türkçülük olmaz.' Ben, böyle bir şeyi kabul etmem. Ben, ırkçılığı reddettim başından beri. İrkçilik, geçerli bir görüş değildir, zararlıdır.*

*"Hz.Mevlana'yı en çirkin şekilde suçluyor, hakaret ediyor. Yunus Emre'ye aynı şekilde hakaret ediyor. Sonra, Hz.Muhammed için, Kur'an-ı Kerim için çok ölçsüz ve kabul edemeyeceğimiz bir görüş ileri sürüyor." (Turgut,1995;414)*

*"Atsız Beğ, 'Müslümanlık Arap'ın dinidir; Türkler'in millî dini Şamanizm', diyordu. Bu arada Kızıltoprak'ta, İstanbul Şamanistler Derneği diye bir dernek kurdular. (...) Şimdi bunu kabul etmeye, hoş görmeye imkân var mı? Bunu ben kabul etmediğimden dolayı bana hücum ettiler. 'Türkeş'in Müslümanlığı bize yaramaz; biz Türkçüyüz ve Türkler'in millî dini Şamanizm', dediler." (Turgut,1995;416)*

Alpaslan Türkeş'in sözünü ettiği yazı, büyük olasılıklar, Nihal Atsız'ın 1970 yılında *Ötüken Dergisi*'nin 11. sayısında yayımlanan "Yobazlık Bir Fikir Müstehasesidir" (Fosilidir,YK) makalesidir. Nihal Atsız bu yazısında İslamiyet'in temel inanç, anlayış ve ilkelerine aykırı düşen çok farklı bir görüşü savunuyordu. Bugün yayımlanması veya paylaşılması önemli hukuki sorunlar yaratabilecek olan bu yazı, Nihal Atsız'ın Baysan Basım tarafından 1992 yılında yayımlanan *Makaleler III* kitabında yer almaktadır.

Nihal Atsız, ilk kez Şubat 1968 tarihli *Ötüken Dergisi*'nde yayımlanan "Sağcı Kimdir? Yazısında "koyu dindarlar" konusunda aşağıdaki değerlendirmeyi yapıyordu:

*"Türkiye'de koyu dindarların bir takımı milliyeti inkâr ederek yalnız dinle yetinmek taraftarıdır. Bunlardan biri camideki vaazında 'vatan için ölenler cehenneme gider. Cennete gidecekler ancak din uğrunda ölenlerdir' demiş. Şimdi, bu seviyesiz yobazla Türkçüleri aynı cephede saymak hem bir anlayış kıtlığı, hem de gerçeklere sırt çevirmek demektir. İktisadî görüşe göre sosyal adalet düşüncesi bugün hemen herkes tarafından benimsenmiş olduğundan artık millet meclislerinde partileri bu görüşe göre sıralamak asla doğru değildir.*

*"Bizdeki dincileri ve hilafetçileri sağa koymak, Batı ülkelerindeki teamüle de aykırıdır. Hitler'in iktidara gelmesinden önce Alman meclisindeki kuvvetli Hıristiyan partisinin adı 'Merkez Katolik Partisi' idi ve İmparatorcu Çelik Tolgalılar Partisi ile Hitler'in Milliyetçi Sosyalist Partisi, Katoliklerin sağında yer almıştı Hitler'in partisi 'sosyalist' bir parti olduğu halde sırf milliyetçi olduğu için sağa sayılmış ve iktidara geçtikten sonraki tutumu ile de bütün solculara, yani sosyalistlerle komünistlere düşmanlık güttüğünü ispat etmişti.*

*"Sağ ve solun Türkiye için en doğru tarifi, milliyetçilik açısından ele alınarak yapılabilir. Bir parti, milliyetçi olduğu nispette sağcıdır. Milliyetçilikte millî gelenekler mühim olduğundan bu türlü partiler millî ahlâk bakımından muhafazakârdır. Fakat milliyetçilik, milletin toplum ve fert olarak yükselmesi demek olduğundan milliyetçi bir parti adaletin ve servetin dağıtımını bakımından sosyalistlerin fikirlerine yakın olabilir.*

*"Dincilik ve siyasî ümmetçilik, Türklüğü ikinci plâna itmek veya var saymamak olduğundan milliyetçiliğe aykırı yahut düşmandır. Bu bakımdan dinciler, siyasî ümmetçiler, hilafetçiler 'Sağcı' olamazlar. Siyasî ümmetçiler, İslâm beynelmileli düşüncesinde olup Türklüğü İslâm topluluğu içinde eritmek malihulyasına kapılmış olduklarından beynelmilecidirler ve her beynelmileli gibi soldurlar. (...)*

*"Milliyetçilik, yalnızca vatandaşlık şuurundan ibaret değildir. Milliyetçilik siyasî sınırların dışında kalan soydaşları da kavrayan bir şuurdur. Bunun Türkiye'deki en açık delili Kıbrıs Türklerine karşı duyulan ilgidir. Bu ilgi yarın Moskof, Çin Acem, Arap ve diğer milletlerin pençesindeki Türklere de yönelecektir. (...)*

*"Milliyetçi insan, eğer insansa, kendi milletinin kahramanlarına, hürriyet savaşçılarına bakar, yanar, ağlar. O zaman 'sağcı' olur. Bunu yapmayıp mazisi meçhul, gayesi belirsiz, şahsiyeti karanlık insanlara sempati gösterdi mi o insan, insan değildir. En aşağısından sinir ve ruh sistemi bozuk bir hastadır.*

*"Sözün kıyası: Türkçüler sağcı olduğuna göre sol uçta komünistler vardır. Bu ikisinin arasındaki yerleri millî fikre veya beynelmileliliğe olan yakınlık veya uzaklıklarına göre ötekiler doldurur.*

*"Ancak bunlar, kavramların ideolojik manalarına göredir. Meselenin en doğru ve hiçbir tereddüde meydan vermeyecek şekli, Türk milliyetçiliğini sadece 'Türkçülük' kelimesiyle dile getirmektir." (Atsız, Hüseyin Nihal, "Sağcı Kimdir?" Türk Ülküsü, İlaveli Üçüncü Basım, Afşın Yay., Ankara, 1973;50-51,53-54) (Ötüken, 50. sayı, Şubat 1968)*

Nihal Atsız, "Aynı Tarihi Yanlışlığa Düşüyoruz" başlıklı yazısında (Atsız Mecmua,1931, Sayı 12) şöyle diyordu: "Bir 'İslâmiyet'i Türkleştirme' cereyanı baş gösterdi. Kuran ve ezan Türkçe okunmaya başladı. Fakat nedense bu güzel iş yarıda kaldı." (Atsız, Hüseyin Nihal, *Makaleler IV*, Baysan Basım, İstanbul, 1992;189)

Nihal Atsız, 1960'lı yıllarda yaygınlaşan Nurculuğa da kesinlikle karşıydı. Nihal Atsız'ın Saidi Nursi'ye ve Nurculuğa ağır hakaretler ve suçlamalarla dolu yazılarının günümüzde yayımlanması veya paylaşılması ciddi hukuki sorunlar yaratabilecektir. İlgili yazılar Nihal Atsız'ın *Makaleler* kitaplarında bulunmaktadır. Bu yazıların bazılarının başlıkları ve ilk yayımlandığı dergiler aşağıda sunulmaktadır:

"Nurculuk Denen Sayıklama", *Ötüken*, 7 Mart 1964.

"İslam Birliği Kuruntusu", *Ötüken*, 17 Nisan 1964.

"Bizim Günümüz" *Ötüken*, 15 Mayıs 1965.

"Türkçülüğe Karşı Yobazlık", *Ötüken*, Mart 1970.

Nihal Atsız'ın mukaddesatçılığın Türk kimliğinin önüne geçmesini önleme çabaları, dünyada yaşanan Soğuk Savaş, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin savunma stratejisi ve ABD emperyalizminin bu konudaki politikaları nedeniyle, başarısızlıkla sonuçlandı ve Nihal Atsız ile arkadaşları MHP'den dışlandı.